

Sygn. akt I ACa 1151/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SA Hanna Rojewska
Sędziowie:	SA Alicja Myszkowska SO del. Beata Grochulska (spraw.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **S. K. wspólnika spółki cywilnej Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego (...) w P.**

przeciwko **T. K. wspólnikowi spółki cywilnej Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego (...) w P.**

o ustalenie

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 6 maja 2013 r. sygn. akt X GC 915/12

oddala apelację.

Sygn. Akt I ACa 1151/13

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 7 grudnia 2012 roku powód S. K. wspólnik spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe (...) w P. przeciwko T. K. wspólnikowi spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe (...) w P. wniósł o ustalenie, że D. K. (1) wstąpił z dniem 4 grudnia 2012 roku do spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe (...).

W uzasadnieniu powództwa powód wskazał, że w dniu 20 lipca 2007 roku strony zawarły między sobą, na czas nieoznaczony umowę spółki cywilnej pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe (...), której przedmiotem działalności miało być prowadzenie Ośrodka (...) w gminie P. .Otwarcie ośrodka nastąpiło w maju 2012 roku i od

tamtej pory cieszy się dużym zainteresowaniem, bowiem spółka zdążyła zawrzeć już kilkadziesiąt umów dotyczących organizacji wesel i innych imprez okolicznościowych w latach 2012 – 2014.

Z uwagi na konflikt zaistniały między stronami, który zdaniem powoda wynika z obecnej postawy pozwanego, który całkowicie zaniechał prowadzenia spraw spółki, nie interesuje się prowadzoną działalnością, zarówno organizacją imprez jak i kosztami, jakie spółka ponosi z tego tytułu, nie uczestniczy w takich kwestiach jak zatrudnienie i dobór personelu, spłata zobowiązań, powstałych w trakcie budowy Ośrodka, pozwany w dniu 29 września 2012 wypowiedział swój udział w spółce cywilnej, co wywołało skutek w postaci konieczności zapłaty przez wspólników podatku VAT w kwocie przekraczającej półtora miliona złotych, narażając tym samym na ogromne koszty powoda, bowiem pozwany oświadczył, iż podatku nie zapłaci.

Po dokonaniu wypowiedzenia udziału w spółce przez pozwanego, powód w dniu 7 listopada natrafił w Internecie, na portalach www.gumtree.pl oraz www.gratka.pl, na ogłoszenie, którego przedmiot stanowił Ośrodek (...), wystawiony na sprzedaż. W treści ogłoszenia dokładnie określono położenie obiektu, adres nieruchomości, ilość znajdujących się tam miejsc noclegowych, wyposażenie pokoi i ty podobne. Wartość posesji została wyceniona na kwotę 15.500.000.00 zł (piętnaście milionów pięćset tysięcy złotych). Zgodnie z twierdzeniem powoda, M. zostało wystawione na sprzedaż bez jego wiedzy ani zgody.

Wobec postawy oraz działań podjętych przez pozwanego, zmierzających do sprzedaży ośrodka, powód celem zapobieżenia rozwiązaniu spółki oraz obowiązku zapłaty podatku VAT w dniu 15 listopada wystosował do pozwanego pismo z prośbą o wyrażenie zgody na wstąpienie do Spółki nowego wspólnika – D. K. (1). Pozwany na tę czynność zgody nie wyraził, przypominając, iż spółka przestaje istnieć z dniem 31 grudnia 2012 roku.

W związku z powyższym, w dniu 4 grudnia 2012 roku powód, zgodnie z jego twierdzeniami, stanąwszy przed widmem rozwiązania spółki i jej likwidacji oraz konieczności poniesienia wydatku w wysokości 1.693.184,27 zł (jeden milion sześćset dziewięćdziesiąt trzy tysiące sto osiemdziesiąt cztery złote dwadzieścia siedem groszy) z tytułu podatku VAT, podjął się czynności nagłej, polegającej na wyrażeniu zgody na wstąpienie do Spółki D. K. jako nowego wspólnika.

Interes prawny w postaci ustalenia wstąpienia do spółki D. K. powód upatruje w tym, że dzięki temu, spółka pomimo wypowiedzenia umowy przez pozwanego będzie mogła nadal istnieć, co uchroni ją przed obowiązkiem zapłaty podatku.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 stycznia 2013 roku pozwany zaprzeczył wszelkim faktom i dowodom przytaczanym przez powoda, wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż art. 865 § 3 kc. przewidujący możliwość dokonania czynności nagłej bez uprzedniej uchwały wspólników nie może być podstawą przyjęcia do Spółki nowego wspólnika, bowiem dotyczy on prowadzenia spraw spółki, a nie jednostronnej zmiany umowy spółki, czy przyjęcia nowego wspólnika. W odniesieniu do pozostałych zarzutów podniósł, iż to powód nie udziela mu żadnych informacji dotyczących Ośrodka i prowadzonej w nim działalności, załączając na dowód przytoczonych faktów pismo, adresowane do powoda z wnioskiem o przygotowanie dokumentów prowadzenia spółki za okres od 1 maja do 19 grudnia 2012 roku oraz wykaz wszystkich imprez, dane firm oraz osób zamawiających, przyjęte zaliczki, wykaz faktur, poniesionych kasztów a także spis zamówionych imprez.

Dnia 5 lutego 2013 roku pełnomocnik powoda złożył kolejne pismo procesowe w sprawie, w którym podtrzymał stanowisko zawarte w pozwie, a ponadto podważył twierdzenia pozwanego, jakoby S. K. odsunął go od prowadzenia spraw spółki, przywołując na poparcie swojej argumentacji fakt wystawienia na sprzedaż Ośrodka (...), co zdaniem powoda, ma świadczyć o braku zainteresowania prowadzoną działalnością. Podniósł dodatkowo, że zarówno prawem jak i obowiązkiem wspólnika spółki jest prowadzenie jej spraw, zatem pozwany mógł samodzielnie kontrolować

działalność spółki, zaś wszystkie dokumenty związane z M. zgromadzone zostały w siedzibie spółki w S. (...), gmina P., do których pozwany, zdaniem powoda mógł mieć nieograniczony dostęp.

Wyrokiem z dnia 6 maja 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy oddalił powództwo oraz zasądził od powoda S. K. na rzecz pozwanego T. K. kwotę 3.785 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 lipca 2007 roku bracia – S. K. oraz T. K. zawiazali spółkę cywilną pod nazwą Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe

(...), której przedmiotem działalności miało być: wynajmowanie pomieszczeń gastronomiczno noclegowych, produkcja wyrobów drewnianych, hodowla i sprzedaż ryb.

Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Wspólnicy zdecydowali się na budowę i prowadzenie Ośrodka (...) w gminie P.. Zgromadzili oni odpowiednie środki finansowe na jego budowę, przeprowadzili inwestycję w zakresie, który pozwolił na rozpoczęcie działalności Ośrodka, które nastąpiło w maju 2012 roku. Podczas imprezy inauguracyjnej otwarcie M. doszło do kłótni między braćmi oraz ich żonami, co na tyle skomplikowało relacje między wspólnikami, że dalsza współpraca stała się niemożliwa. Od tego czasu pozwany przestał działać w spółce.

W wyniku narastającego konfliktu oraz braku perspektyw na poprawę relacji między stronami pozwany T. K. w dniu 12 czerwca 2012 roku w sekretariacie siedziby Spółki w S. złożył pismo, na mocy którego dokonał wypowiedzenia umowy spółki cywilnej PHU (...) z dniem 12 czerwca 2012 roku.

Dnia 29 września 2012 roku, nie odwołując w żaden sposób wypowiedzenia z dnia 12 czerwca 2012 roku, pozwany T. K. działając w oparciu o art. 869 § 1 k.c. dokonał kolejnego wypowiedzenia umowy spółki, ze skutkiem na dzień 31.12.2012 roku. Pismo zawierające wypowiedzenie zostało doręczone S. K. w dniu 1 października 2012 roku.

W zaistniałych okolicznościach powód, zdając sobie sprawę z konsekwencji wystąpienia wspólnika z dwuosobowej spółki cywilnej, które wiążą się z koniecznością jej rozwiązania, a tym samym zapłaty podatku VAT, zwrócił się do Biura (...) s.c. z prośbą o opinię w zakresie kosztów likwidacji spółki cywilnej PHU (...). Zgodnie z opinią biura - przy przyjęciu wartości rynkowej składników majątkowych spółki na dzień likwidacji działalności gospodarczej na kwotę 7.361.670,73 zł netto (9.054.855,00 zł brutto) powstanie obowiązek zapłaty podatku VAT w wysokości 1.693.184,27 złotych.

W związku z powyższym, powód pismem z dnia 15 listopada 2012 roku zwrócił się do pozwanego z prośbą o wyrażenie zgody na wstąpienie do spółki nowego wspólnika w osobie D. K. (1), w terminie 7 dni od daty odebrania niniejszego pisma, wskazując jednocześnie, iż brak odpowiedzi w przepisany terminie będzie równoznaczne z wyrażeniem zgody.

W odpowiedzi pozwany pismem z dnia 22 listopada 2012 roku odmówił wyrażenia zgody na zmiany osobowe w spółce, wskazując, że spółka cywilna działająca pod firmą PHU (...) przestaje istnieć z dniem 31 grudnia 2012 roku.

Następnie powód, powołując się na art. 865 § 3 k.c. podjął się czynności nagłej w postaci przyjęcia do spółki nowego wspólnika - D. K. (1), dokonując tego bez uprzedniej uchwały wspólników. Udział wspólnika D. K. (1) w zyskach i stratach miał wynosić 1 %, S. K. 49 %, T. K. 50 %. Potrzebę podjęcia czynności nagłej S. K. uzasadniał tym, że wspólnik T. K. poprzez złożone przez siebie wypowiedzenie umowy spółki cywilnej naraził spółkę nie nepowetowaną szkodę w wysokości 1.682.926,83 zł, gdyż rozwiązanie spółki powoduje konieczność zwrotu podatku VAT w powyższej kwocie. Powód powołał się na to, że Ośrodek (...) funkcjonuje. Na zorganizowanie kilkunastu imprez w 2013 r. i 2014 r. spółka otrzymała zadatki od klientów, które będzie musiała zwrócić w przypadku rozwiązania spółki w podwójnej wysokości. Ośrodek cieszy się zainteresowaniem klientów. Brak jest zatem podstaw do wypowiedzenia przez pozwanego udziału w

spółce, w szczególności biorąc pod uwagę trud, pracę oraz środki finansowe, które włożył zarówno on jak i pozwany w utworzenie ośrodka. Ponadto powód wskazał, że żaden ze wspólników nie dysponuje kwotą stanowiącą równowartość należnego podatku VAT. Nie ma możliwości uzyskania tak ogromnych środków pieniężnych do dnia 25 stycznia 2013 roku ani w terminie późniejszym.

Oświadczeniem z dnia 4 grudnia 2012 roku D. K. (1) wyraził zgodę na wstąpienie do spółki cywilnej o nazwie Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe (...) w charakterze wspólnika. Zaakceptował postanowienia umowy spółki cywilnej z dnia 20 lipca 2007 roku zawartej pomiędzy S. K. a T. K. i zobowiązała się do ich przestrzegania. Jednocześnie zobowiązał się do wniesienia wkładu do spółki w wysokości proporcjonalnej do posiadanego udziału i wartości wkładu wniesionego przez S. K. w chwili zawiązania spółki tj. kwoty 350 zł.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł się na dowodach z dokumentów załączonych do akt sprawy oraz wiarygodnych i zgodnych zeznaniach stron i świadków.

Sąd pierwszej instancji nie dał wiary zeznaniom powoda S. K. w tym zakresie, jakoby nigdy nie widział wypowiedzenia z dnia 12 czerwca 2012 roku. Zeznania te bowiem według Sądu pozostawały w sprzeczności z zeznaniami pozwanego, który podał, że złożył wypowiedzenie w sekretariacie spółki a także z treścią pisma zawierającego wypowiedzenie złożone w sekretariacie do rąk osoby upoważnionej od odbioru korespondencji, opatrzone datą wpływu, pieczęcią firmową oraz podpisem.

Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił wniosek pełnomocnika powoda o przesłuchanie świadka A. K. (1) na okoliczność wysokości podatku do zapłacenia po rozwiązaniu spółki, a także wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości celem określenia kosztów związanych z rozwiązaniem spółki jako zbędny i zmierzający do przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo jako niezasadne z następujących przyczyn.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Żądania „ustalenia” w rozumieniu przepisu art. 189 k.p.c. może domagać się tylko strona, która ma interes prawny w ustaleniu przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 1997 roku, I CKN 365/97).

Pojęcie interesu prawnego, nie zostało ustawowo określone przez ustawodawcę. Wyjaśnia go jedynie doktryna i judykatura. W świetle podzielanego przez Sąd Okręgowy uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1983 roku, w sprawie o sygnaturze akt I PRN 189/83 (opublikowanego w OSNC 1984/7/121, IEX nr 15836) interes prawny zachodzi wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, przy czym niepewność ta jest obiektywną, tj. zachodzi według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko według odczucia wnioskodawcy.

Interes prawny w żądaniu ustalenia należy rozumieć jako potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Jeżeli z prawa przedmiotowego nie wynika, że ma on potrzebę ustalenia, wyrok ustalający jest zbyteczny. Wydanie wyroku ustalającego ma bowiem sens wtedy, gdy powstała sytuacja grożąca naruszeniem stosunku prawnego lub pozostała wątpliwość co do jej istnienia.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powód nie miał interesu prawnego w sprawie o ustalenie, że D. K. (2) wstąpił z dniem 4 grudnia 2012 roku do spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe (...), ponieważ w tej dacie spółka już nie istniała. Obiektywnie zatem nie zachodzi niepewność, czy D. K. (2) jest wspólnikiem spółki, która nie istnieje.

W niniejszej sprawie bezspornym jest fakt, że w wyniku nieporozumienia pomiędzy członkami rodziny doszło do rozłamu oraz znacznego pogorszenia wzajemnych relacji i stosunków. Kłótnia do jakiej doszło pomiędzy żonami

braci oraz samymi braćmi, spowodowała daleko idące konsekwencje, negatywne w skutkach dla obu stron sporu. Słusznie podniósł pełnomocnik strony powodowej, iż błahe powody doprowadziły do niebłahych konsekwencji, w postaci utraconych więzi rodzinnych, rozwiązania spółki oraz znacznych kosztów, jakie będzie musiała ponieść w związku z opisanymi powyżej zdarzeniami, a wynikających z konieczności zapłaty podatku VAT w niebagatelnej kwocie 1.693.184,27 złotych.

Spór, oprócz kwestii interesowania się sprawami spółki przez poszczególnych wspólników, prowadzonej działalności gospodarczej czy też zamieszczenia w Internecie ogłoszenia o sprzedaży Ośrodka (...), które mają niewątpliwie znikomy związek z toczącym się postępowaniem o ustalenie, dotyczy wypowiedzenia umowy spółki cywilnej przez jednego ze wspólników, terminu jego złożenia, jego skuteczności w stosunku do drugiego wspólnika. Jest to kwestia niewątpliwie pierwszorzędna, bowiem w sposób bezpośredni wpływa na istnienie spółki cywilnej jako bytu prawnego w obrocie prawnym.

W pierwszej kolejności Sąd podkreślił, iż zgodnie z art. 869 § 1 k.c. jeżeli spółka została zawarta na czas nieoznaczony, każdy wspólnik może z niej wystąpić wypowiadając swój udział na trzy miesiące naprzód na koniec roku obrachunkowego. Konsekwencją wystąpienia wspólnika ze spółki jest to, że umowa spółki ustaje wobec wspólnika opuszczającego spółkę, a trwa dalej względem pozostałych. Problem pojawia się w sytuacji, kiedy wspólników jest tylko dwóch, jak na gruncie niniejszej sprawy. Oczywistym jest, że w razie zaistnienia takich okoliczności, spółka ulega rozwiązaniu z mocy prawa, co bezpośrednio wiąże się z koniecznością przeprowadzenia jej likwidacji. Potwierdził to Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 20 października 1993 roku, wydany w sprawie o sygn. akt I ACr 492/93, uznając, iż "W przypadku dwuosobowej spółki cywilnej ulega ona rozwiązaniu w przypadku dokonania skutecznego wypowiedzenia udziału. Wspólnik nie ma wówczas interesu prawnego w dochodzeniu rozwiązania spółki na drodze sądowej w trybie art. 874 kc. Ma on bowiem zastosowanie w odniesieniu do spółki wieloosobowej."

Spółka cywilna, nie jej wspólnicy, jest podatnikiem podatku od towarów i usług (VAT), zatem w razie jej rozwiązania i likwidacji, ciąży na niej obowiązek dokonania rozliczenia. Zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku (Dz.U. 2011.177.1054) (...) podatnicy są obowiązani sporządzić spis z natury towarów na dzień rozwiązania spółki lub zaprzestania wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu, zwany dalej "spisem z natury". Podatnicy są obowiązani załączyć informację o dokonanych spisach z natury, o ustalonej na jego podstawie wartości i o kwocie podatku należnego, do deklaracji podatkowej składanej za okres obejmujący dzień rozwiązania spółki lub zaprzestania wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu".

Obowiązek podatkowy w przypadku likwidacji spółki cywilnej powstaje w dniu rozwiązania spółki, a podstawą opodatkowania jest cena nabycia (koszt wytworzenia) składnika majątku określona na dzień nabycia. Najpierw jednak, wspólnicy zobligowani są zawiadomić właściwego Naczelnika Urzędu Skarbowego o zaprzestaniu wykonywania czynności podlegających opodatkowaniem podatkiem VAT. Powyższy obowiązek stanowi kolejną, najbardziej dolegliwą dla spółki konsekwencję wystąpienia wspólnika.

Wypowiedzenie umowy spółki jak każde wypowiedzenie jest jednostronnym oświadczeniem woli, które wywołuje określone skutki prawne, w tym konkretnym przypadku prowadzi do rozwiązania wiążącej strony umowy spółki, a tym samym do jej likwidacji. Zgodnie z art. 61 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Jak podaje S. R. w „Komentarzu do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna” - „[powołany powyżej przepis] nie wymaga, aby adresat faktycznie zapoznał się z jego treścią; decydujący charakter ma sama możliwość zapoznania się”.

Dowodem doręczenia adresatowi pisma w taki sposób, aby miał możliwość zapoznania się z jego treścią jest potwierdzenie jego przyjęcia poprzez opatrzenie go datą, pieczęcią firmową oraz podpisem osoby, która dokument przyjmuje, co więcej wypowiedzenie umowy jest skuteczne, nawet bez zgody osoby do której jest kierowane.

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że wypowiedzenie umowy spółki dokonane przez pozwanego w dniu 12 czerwca 2012 roku odniosło pożądaną skutek. Zostało złożone w sposób przewidziany prawem, na piśmie, potwierdzone przez upoważnioną do tego osobę, a skoro zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego, poświęconym

regulacjom dotyczącym spółki cywilnej, każdy ze wspólników może w dowolnie wybranym przez siebie momencie z niej wystąpić, zachowując jedynie termin trzech miesięcy przed zakończeniem roku obrachunkowego, należy uznać, iż oświadczenie woli pozwanego T. K. zostało złożone w sposób skuteczny, zatem to właśnie data 12 czerwca 2012 roku powinna być uznana za datę wypowiedzenia i od niej winno się obliczać okres wypowiedzenia.

Sąd pierwszej instancji podał, iż w zaistniałych okolicznościach, wbrew zasadom doświadczenia życiowego byłoby uznanie, że wypowiedzenie umowy spółki zostało złożone w sposób nie właściwy i tym samym nie wywołało przewidzianych prawem skutków. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż poprzez żadną czynność prawną powyższe oświadczenie nie zostało odwołane, to zgodnie z regułami logicznego rozumowania - raz wypowiedziana przez jednego ze wspólników umowa spółki, którą tworzy tylko dwóch wspólników, po upływie okresu wypowiedzenia wywołuje efekt w postaci rozwiązania tego bytu prawnego.

Przenosząc rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd doszedł do wniosku, że w dniu składania przez pozwanego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy spółki w dniu 29 września 2012 roku, ta spółka już nie istniała. Upłynął wymagany przez prawo okres wypowiedzenia, zatem czynność prawna podejmowana w stosunku do podmiotu, który de facto w obrocie prawnym nie funkcjonował, nie ma żadnej mocy prawnej, a tym samym nie pociąga za sobą żadnych konsekwencji.

W oparciu o powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, wszystkie czynności podejmowane przez strony toczącego się postępowania po upływie okresu wypowiedzenia, nie mogły w żaden sposób wpłynąć na sytuację prawną i faktyczną PHU (...), a w związku z tym zarówno oświadczenie o podjęciu czynności nagłej w postaci przyjęcia w poczet wspólników D. K. (1), jak również późniejsze wystąpienie z powództwem o ustalenie, że w dniu 4 grudnia 2012 roku, był on już członkiem spółki, są kompletnie bezprzedmiotowe.

W odniesieniu do oświadczenia powoda o podjęciu czynności nagłej w postaci przyjęcia w poczet wspólników PHU (...), Sąd Okręgowy przychylił się do argumentacji strony pozwanej, że art. 865 § 3 k.c. nie może być podstawą prawną przyjęcia nowego wspólnika. Zgodnie z treścią wskazanego powyżej przepisu „każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby narazić spółkę na niepowetowane straty”. Zgodnie z intencją ustawodawcy, przedstawione rozwiązanie przeznaczone jest dla podejmowania czynności nagłych w ramach prowadzenia spraw spółki, nie zaś stosunków zewnętrznych i dokonywania czynności prawnych z osobami trzecimi.

Nagłość czynności należy rozumieć tak, że konieczność działania pojawia się niespodziewanie, a dokonanie czynności nie może być zawieszane do czasu podjęcia uchwały przez wspólników lub dokonania jej przez wspólnika uprawnionego do prowadzenia spraw spółki. Z kolei pod pojęciem prowadzenia spraw spółki kryje się podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach związanych z realizacją wspólnego celu gospodarczego spółki.

Chodzi tu o podejmowanie czynności zarówno faktycznych, jak i prawnych, jednakże będą to głównie decyzje o charakterze wewnętrznym, jak chociażby zarządzenia dla pracowników spółki. Z pewnością jednak nie można do czynności nagłych zaliczyć przyjęcia do spółki nowego wspólnika, choćby z tego względu, że jest to czynność mieszcząca się z zakresie działań dotyczących reprezentacji spółki.

Zgodnie z regulacjami kodeksu cywilnego w zakresie spółki cywilnej wspólnik uprawniony do prowadzenia spraw spółki jest w tym samym zakresie uprawniony do reprezentowania spółki. Z cytowanego art. 866 kodeksu cywilnego wynika więc, że każdy wspólnik uprawniony do prowadzenia spraw spółki jest umocowany do samodzielnego dokonywania czynności prawnych, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności (zwykłego zarządu). Następnie, czynności prawne wykraczające poza zakres zwykłego zarządu mogą być dokonywane jedynie łącznie przez wszystkich wspólników uprawnionych do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentacji. I wreszcie, wspólnik może samodzielnie wykonywać czynności prawne przekraczające zwykły zarząd, jeśli można je uznać za czynności nagłe.

Nie ulega wątpliwości, że przyjęcie nowej osoby w poczet wspólników należy do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu, a zatem stosownie do powołanych powyżej zapisów ustawowych, tego rodzaju czynności mogą

być podejmowane wyłącznie za zgodą wszystkich wspólników uprawnionych do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentacji, chyba że wyposażone są w przymiot nagłości.

Na gruncie niniejszej sprawy czynność powoda S. K. w postaci oświadczenia o przyjęciu D. K. (1) do grona wspólników PHU (...) zdecydowanie nie może zostać zaliczona do kategorii czynności nagłych, zatem dla swojej skuteczności wymagała zgody wszystkich uczestniczących w spółce wspólników.

Konkludując powyższe rozważania, nawet w sytuacji, w której wypowiedzenie udziałów złożone przez T. K. w dniu 12 czerwca 2012 roku okazało się bezskuteczne w stosunku do spółki, oświadczenie o podjęciu czynności nagłej przez powoda nie wywołałoby pożądaných przez niego konsekwencji prawnych w postaci wstąpienia D. K. (1) do spółki PHU (...), a tym samym utrzymania jej bytu prawnego, ponieważ nie spełniało ono przesłanek ustawowych.

Sąd pierwszej instancji w swoich rozważaniach nie wziął pod uwagę dowodów w postaci wydruku ze strony internetowej, zawierającej ogłoszenie o sprzedaży Ośrodka (...) oraz fotografii potwierdzającej działalność sponsoringową prowadzoną przez T. K., a także zeznań stron oraz świadków w zakresie wzajemnych relacji rodzinnych i podziału obowiązków w spółce, uznał bowiem, iż nie mają one związku ze sprawą.

Pełnomocnik powoda wniósł apelację, zaskarżając wyrok z dnia 6 maja 2013 r. sygn. Akt X GC 915/12 w całości.

Powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania: art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i przyjęcie, że wypowiedzenie udziału w spółce cywilnej dokonane przez T. K. w dniu 12 czerwca 2012 r. było skuteczne i uznanie, że złożone zostało z zachowaniem terminu wypowiedzenia określonego w art. 869 § 1, mimo iż z treści wypowiedzenia wynika, że T. K. wypowiedział udział ze skutkiem natychmiastowym. Według powoda konsekwencją błędnej oceny materiału dowodowego było uznanie, że w dniu 29 września 2012 roku, kiedy T. K. po raz kolejny wypowiedział swój udział w spółce z zachowaniem terminu wypowiedzenia, spółka cywilna PPHU (...) nie istniała, gdyż upłynął wymagany przez prawo okres wypowiedzenia. Zarzucił ponadto naruszenie art. 189 kpc poprzez uznanie, że S. K. nie miał interesu prawnego w sprawie, gdyż zdaniem Sądu w dniu wniesienia powództwa tj. 4 grudnia 2012 r. spółka cywilna (...) nie istniała. Podniósł także naruszenie art. 217 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc, poprzez jego niezastosowanie skutkujące niedopuszczeniem dowodu z opinii biegłego ds. rachunkowości i świadka A. K. (2), w sytuacji gdy przedmiotem dowodu były fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Powód zarzucił także naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 60 kc i 65 kc przez błędną wykładnię oświadczenia woli z dnia 12 czerwca 2012 r. i 29 września 2012 r. złożonego w dniu 1 października 2012 r. polegające na przyjęciu, że pozwany nie odwołał oświadczenia woli z dnia 12 czerwca 2012 r., mimo że w dniu 29 września 2012 r. po raz kolejny złożył oświadczenie woli normujące kwestie rozwiązania spółki w odmienny sposób, przez co wyraził wolę zmiany swojego stanowiska w tym zakresie. Podniósł ponadto naruszenie art. 865 § 3 kc poprzez uznanie, że czynność powoda polegająca oświadczeniu o przyjęciu D. K. (1) do spółki (...) nie może zostać zaliczona do kategorii czynności nagłych. Na koniec zarzucił naruszenie art. 869 § 1 i 2 kpc poprzez błędną wykładnię i uznanie, że termin wypowiedzenia udziału w spółce cywilnej PPHU (...) upłynął po trzech miesiącach od dnia złożenia wypowiedzenia z dnia 12 czerwca 2012 r. tj. w dniu 12 września 2012 r., a nie z końcem roku obrachunkowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje;

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela część zarzutów podniesionych w apelacji pełnomocnika powoda - niewłaściwej wykładni art. 869 § 1 i 2 kpc. w zw. z art. 65 kc. poprzez przyjęcie w przedmiotowej sprawie, że spółka stron S. K. i T. K. uległa rozwiązaniu we wrześniu 2012 roku oraz naruszenia przepisu art. 189 kpc. polegającego na uznaniu, że powód S. K. nie ma interesu prawnego, a zatem legitymacji procesowej do wytoczenia niniejszego powództwa .

Powyższe uchybienia nie wpływają jednak na zmianę lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia i dlatego też mimo częściowo wadliwego uzasadnienia wyroku wydane orzeczenie odpowiada prawu. Pozostałe podniesione w apelacji zarzuty tj. naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc. oraz art. 217 § 1 kpc. w zw. z art. 227 kpc. oraz art. 865 § 3 kc. nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w oparciu o wszechstronnie zebrany materiał dowodowy w granicach określonych w art. 233 § 1 kpc. nie przekraczając zakresu jego swobodnej oceny zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie.

Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia Sądu pierwszej instancji za własne uznając za trafne przywołane przezeń normy prawne mające zastosowanie do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne błędnie przyjął, że spółka cywilna stron uległa rozwiązaniu wskutek wypowiedzenia udziału przez pozwanego T. K. we wrześniu 2012r. tj. po upływie 3 miesięcy od złożenia oświadczenia z dnia 12 czerwca 2012r.

Oświadczenie, choć z jego treści wynika, że złożone zostało przez pozwanego ze skutkiem natychmiastowym to nie odpowiada ono przesłankom ustawowym określonym w art. 869 § 2 kpc. nie wskazywało ważnych powodów wypowiedzenia udziału bez zachowania terminu wypowiedzenia.

Jest bezsporne i niekwestionowane między stronami, że do września 2012r. prowadziły one rozmowy co do dalszej działalności spółki (przystąpienia do niej żon stron i syna powoda) ewentualnej formy i trybu sprzedaży spółki . Rozmowy te były prowadzone także z udziałem osób trzecich – świadka J. K. .

Z uwagi na brak porozumienia pozwany T. K. złożył w dniu 29 września 2012r. oświadczenie, w którym zgodnie z art. 869 § 1 kpc. stwierdził, że wypowiada na 3 miesiące naprzód swój udział w przedmiotowej spółce na koniec roku obrachunkowego.

W świetle tych ustaleń Sąd Okręgowy wadliwie wyprowadził wniosek wbrew treści wyżej przywołanego przepisu, że spółka uległa rozwiązaniu po upływie terminu ustawowego z § 1art. 869 kc we wrześniu 2012 roku wskutek oświadczenia złożonego w czerwcu, nieuwzględniając faktu, iż z przepisu wynika wprost, że rozwiązanie to może nastąpić po upływie 3 miesięcznego terminu, ale dopiero na koniec roku obrachunkowego, którym w niniejszej spółce jest koniec roku kalendarzowego. Nadto dokonał tych ustaleń wbrew treści zeznań samego pozwanego (art. 65 kc), który jednoznacznie stwierdził, że chciał się z bratem porozumieć, prowadził z nim negocjacje. Ich wszczęcie było celem oświadczenia z czerwca i pozwany dawał bratu czas do końca września aby wspólnie uregulować kwestie zarządu i likwidacji spółki.

W świetle tych rozważań należy stwierdzić, iż skuteczne wypowiedzenie umowy przez pozwanego T. K. nastąpiło dopiero wskutek oświadczenia z dnia 29 września 2012r. doręzonego powodowi dnia 1 października 2012 roku na koniec roku obrachunkowego.

W związku z powyższym zasadnym jest także zarzut naruszenia art. 189 kpc. poprzez stwierdzenie braku interesu prawnego powoda S. K. do wytoczenia przedmiotowego powództwa.

Zgodnie z art. 189 kpc. ” powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Warunkiem sine qua non dopuszczalności powództwa o ustalenie jest istnienie po stronie powodowej interesu prawnego w ustaleniu konkretnego stosunku prawnego lub konkretnego prawa . Interes prawny stanowi przesłankę merytoryczną powództwa o ustalenie. W zasadzie powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o oświadczenie. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o oświadczenie (zob. orz. SN z 19.10.1959r., IV CR 537/58, NP. 1960,Nr 9, s. 1229; zob. wyr. SN z 20.10.1970r. IICR190/70 , OSNC 1971, Nr 6, poz. 106).

Interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego będzie istniał wyjątkowo obok możliwości dochodzenia świadczenia wówczas, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie powództwem o świadczenie nie jest możliwe lub na razie nie jest aktualne

(zob. orz. SN z 11.9.1953 r. , IC 581/53, OSNCK 1954, Nr 3, poz. 65; por. też wyr. SN z 2.6.2006 r. , I Pk 250/05, MoP 2006, Nr 9 , s. 491).

Interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa nie można zakwestionować, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych, jak i przyszłych (możliwych) ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw

(sytuacji prawnej) podmiotu występującego z żądaniem ustalenia (wyr. SN z 2.2.2006 r. II CK 395/05 , niepubl)” .

Powodowi S. K. nie przysługuje żadna inna prawem przewidziana możliwość dochodzenia spornego roszczenia poza niniejszym powództwem o ustalenie , iż wskutek czynności prawnej z dnia 4 grudnia 2012 roku jego syn D. K. (2) wstąpi do spółki cywilnej stron jako współnik. Dlatego też zarzut naruszenia tegoż przepisu jest zasadny .

Sąd Apelacyjny uznał ,iż stronie powodowej przysługuje legitymacja procesowa czynna do wniesienia niniejszego powództwa i posiada interes prawny w dochodzeniu roszczenia nim objętego .

Odnosząc się in meriti do rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego należy stwierdzić, iż oddalenie powództwa jest zasadne .

Zgodnie z art. 865 § 1 kc „ Każdy współnik jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki”. § 2 „ Każdy współnik może bez uprzedniej uchwały współników prowadzić sprawy, które nie przekraczają zakresy zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy chociażby jeden z pozostałych współników sprzeciwi się jej prowadzeniu, potrzebna jest uchwała współników”. § 3 „Każdy współnik może bez uprzedniej uchwały współników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby narazić spółkę na niepowetowane straty. Umowa spółki może stanowić, że wskazany współnik nie ma prawa ani obowiązku prowadzenia spraw spółki. Wspólnicy mogą bowiem umówić się , że sprawy spółki będą prowadzić jedynie wspólnicy wymienieni w treści umowy spółki (może to się wiązać z potrzebą posiadania szczególnych kwalifikacji zawodowych). Możliwe jest też umowne ograniczenie zakresu samodzielnego prowadzenia spraw spółki przez poszczególnych współników.

Zwykłe czynności spółki współnik może podejmować samodzielnie, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, a żaden z pozostałych współników nie sprzeciwi się dokonaniu określonej czynności.

Sprzeciw może być zgłoszony przez innego współnika aż do zakończenia sprawy, co do której czynność została podjęta. Jeżeli załatwienie sprawy wymaga podjęcia kilku czynności, wystarczy podniesienie sprzeciwu przed ostatnią czynnością kończącą daną sprawę. Sprzeciw ten może być wyrażony względem współnika prowadzącego daną sprawę lub wobec pozostałych współników. Forma tego sprzeciwu jest obojętna. Zasady prawidłowego prowadzenia wspólnej działalności gospodarczej wymagają , aby sprzeciw ten był odpowiednio uzasadniony. W każdym razie jednak zgłoszenie sprzeciwu powinno pociągać za sobą albo powstrzymanie się przez współnika z prowadzeniem danej sprawy, albo też podjęcie odpowiedniej uchwały przez wszystkich współników. Sprzeciw odnosi się zawsze tylko do danej sprawy. Do prowadzenia spraw, które przekraczają zakres zwykłych czynności spółki ,wspólnik jest upoważniony tylko wówczas gdy zostało to przewidziane w umowie spółki albo gdy wszyscy wspólnicy (lub ich większość) podjęli (uprzednio lub ex post) uchwałę upoważniającą współnika do takiego działania.

Przepisy normujące spółkę wyodrębniają „**prowadzenie spraw spółki oraz, reprezentowanie spółki** „ (art. 865 i 866) .

W pierwszym wypadku chodzi o sprawy w potocznym tego słowa znaczeniu , a akcent spoczywa na dziedzinie zarządu i sferze stosunków wewnętrznych. W drugim przypadku pierwszorzędne znaczenie ma problem składania i przyjmowania oświadczeń woli w sprawach prawnomajątkowych w dziedzinie stosunków zewnętrznych. Pomędzy

tymi uprawnieniami istnieje ścisły związek, gdyż zakres umocowania do reprezentowania spółki uzależniony jest od zakresu uprawnień danego wspólnika do prowadzenia spraw spółki (art. 866).

Czynności nagłej może dokonać także wspólnik, który w wyniku umowy spółki nie ma prawa do prowadzenia spraw spółki. Może to być także czynność, która przekracza zakres zwykłych czynności spółki. Wystarczy przewidywana możliwość narażenia spółki na niepowetowaną stratę choćby ostatecznie udało się jej uniknąć lub w ogóle do niej nie doszło. Powinno chodzić o stratę o znacznym rozmiarze dla danej spółki . Strata ta powinna się przedstawić wspólnikowi jako niepowetowana. Trzeba poprzestać na ocenie subiektywnej dokonanej przez danego wspólnika. Nie chodzi o szkodę w ogólnym znaczeniu cywilnoprawnym, lecz jedynie o stratę w ścisłym tego słowa znaczeniu . Czynność jest nagła jeżeli grozi niepowetowana strata, a w normalnym toku sprawy nie może dojść do podjęcia odpowiedniej uchwały wspólników. Wspólnik musi mieć świadomość co do obydwu tych elementów powstałej sytuacji.

Ostateczna ocena nagłości danej czynności zależy od okoliczności konkretnego przypadku, bez wątplenia jednak należy odmówić cech nagłości czynności, której podjęcie umożliwiało uprzednie powzięcie uchwały lub zwrócenie się o dokonanie tej czynności do upoważnionych wspólników.

W świetle powyższych rozważań judykatury Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż przyjęcie do spółki cywilnej nowego wspólnika nie stanowi ze swej istoty czynności nagłej objętej dyspozycją art. 635 § 3 kc.

Zmiany po stronie podmiotu owej spółki w tym przyjęcie nowego wspólnika i zmiana w tej części umowy spółki dotyczy kwestii reprezentacji spółki (art. 866 kc.) nie zaś prowadzenia jej spraw (art.865 §1 kc.) i możliwe było uregulowanie tych zmian w normalnym toku postępowania w spółce. Nadto wspólnik dokonując czynności z zakresu zwykłych czynności spółki cywilnej czy też dokonując czynności nagłej przekraczającej ten zakres działań we własnym imieniu lecz w interesie pozostałych wspólników, zgodnie z ich domniemaną wolą. Sprzeciw pozostałych wspólników powoduje, że wspólnik traci umocowanie do podejmowanych działań (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 1997 r. w sprawie I ACr 78/97).

W przedmiotowej sprawie, powód S. K. przed złożeniem oświadczenia w trybie art. 865 § 3 kc. o przyjęciu swojego syna do spółki cywilnej stron w charakterze wspólnika, wystąpił do pozwanego T. K. o zgodę na powyższą czynność. Pozwany wyraził swój sprzeciw wobec tej czynności. Także z tych względów w świetle cytowanych orzeczeń powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Ostatni podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa procesowego art. 217 § 1 kpc. w zw. z art. 227 kpc. poprzez oddalenie wniosku procesowego powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. rachunkowości oraz świadka A. K. na okoliczności dotyczące wysokości należnego od spółki stron do zwrotu podatku VAT z tytułu likwidacji spółki jest niezasadny albowiem okoliczność ta nie ma wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, a nadto wysokość ewentualnego podatku nie była kwestionowana przez strony.

Z tych względów Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 385 kpc. oddalił apelację jako bezzasadną.